

JUDr. Jozef Vozár, CSc.

OCHRANA OSOBNOSTI

NOVINÁRI- ŠTEKAJÚCE PSY DEMOKRACIE ALEBO HYENY?

MANIPULÁCIA MÉDIÍ

- × Vynechávanie dôležitých myšlienok
- × Potláčanie „nežiaducich“ informácií
- × Používanie polopravdy
- × Nálepkovanie
- × Nevyváženosť
- × Bulvarizácia
- × Zasahovanie do súkromia
- × Korupcia

PREPOJENIE MÉDIÍ S VEREJNOU MOCOU

- × „Moc verejnej mienky začína zrastať so štátnym mechanizmom - pomocou personálnej únie, ktorej najtypickejším príkladom je poverenie vlastníka troch hlavných talianskych televíznych staníc a vydavateľa desiatok časopisov Silvia Berlusconiho zostavením talianskej vlády. Dlhodobý a frekventovaný zväzok tohto typu je zoštátnením moci verejnej mienky, popretím účelu jej existencie“.

J. Drgonec : Tlačové právo na Slovensku, 1995

NOVINÁRI ≠ POSVÄTNÉ KRAVY

SLOBODA PREJAVU V ROZHODNUTIACH ÚSTAVNÝCH SÚDOV

- ✘ ÚS ČR I.ÚS 453/03: Sloboda prejavu a ochrana osobnosti (Ivan Brezina v. Miloš Zeman)
- ✘ Sťažovateľ ako novinár - komentátor je osobou pôsobiacou vo verejnom živote a predovšetkým jeho profesná činnosť preto môže byť predmetom verejnej kritiky. Avšak pravdivosť tvrdených faktov obsiahnutých v kritickom prejave musí preukázať vedľajší účastník Miloš Zeman a ním prejavovaný kritický názor podlieha testu z pohľadu princípu primeranosti.

TEST ÚSTAVNOSTI

- ✘ 1. Závažnosť obvinenia. Čím závažnejšie obvinenie je, tým viac bola verejnosť dezinformovaná a difamovaná osoba poškodená, ak tvrdenie nie je pravdivé.
- ✘ 2. Povaha informácie a uváženia, do akej miery je daný problém záležitosťou verejného záujmu.
- ✘ 3. Zdroj informácie. Niektorí šíritelia informácie nemajú priamu znalosť o udalosti. Niektorí majú vlastné dôvody rozomlieť informáciu alebo sú platení za svoje príbehy.

-
- ✘ 4. Vynaložené úsilie a konkrétne kroky na overenie pravdivosti informácie.
 - ✘ 5. Status informácie. Obvinenie už môže byť predmetom vyšetrovania.
 - ✘ 6. Naliehavosť. Správy sú často komoditou podliehajúcou rýchlej skaze.
 - ✘ 7. Či bol požiadaný komentár od sťažovateľa (žalobcu). Ten môže mať informácie, ktorými iní nedisponujú alebo ktoré neoznámili. Oslovenie sťažovateľa (žalobcu) nemusí byť vždy nutné.

- × 8. Či médiami šírené oznámenie obsahovalo podstatu udalosti videnej očami sťažovateľa (žalobcu).
- × 9. Charakter oznámenia šíreného médiami. Pôvodca mediálne šírenej informácie môže iniciovať diskusiu alebo vyšetrovanie. Nemusí prezentovať obvinenie ako oznamovanie faktu.
- × 10. Okolnosti zverejnenia vrátane jeho načasovanie.“

ÚS ČR I. ÚS 367/03: REJŽEK V. VONDRÁČKOVÁ

- × Sťažovateľ v pozícii hudobného kritika vyslovil v Lidových novinách názor, že populárna speváčka Helena Vondráčková vďačí za svoj návrat na výslnie svojim „mafiánskym“ kontaktom zo 70. a 80. rokov minulého storočia, kedy bola aj oblasť populárnej hudby politicky obmedzovaná.

ARGUMENTY ÚSTAVNÉHO SÚDU ČR

- × „Ústavný súd má za to, že všeobecné súdy nevzali náležitý zreteľ na ústavnú povahu tejto veci.“
- × Jadrom argumentácie Ústavného súdu je rozdiel medzi „tvrdenými skutočnosťami“ a „hodnotovým úsudkom“.
- × „...pravdivosť hodnotových úsudkov nie je dokázateľná, pretože hodnotové úsudky nepopisujú skutočnosť, ale naopak ju viac či menej voľne interpretujú...“

- × „...priemerný čitateľ, ktorý číta spomínané slová v kontexte celého článku, nemôže chápať sťažovateľovu kritiku tak, že je ako speváčka, v kontakte s členmi mafie, teda "medzinárodnej zločineckej organizácie" v spojení slovami Mestského súdu v Prahe, s "brutálnym násilím alebo vyhrázaním, únosmi a pod". Výroky sťažovateľa nie sú v kontexte celého článku tvrdením skutočnosti, ale hodnotovým úsudkom.“

VONDRÁČKOVÁ A MICHAL : PROTI VŠEM

„OPITÝ NÁSILNÍK BRUTÁLNE ZABIL SVOJU MILENKU“

„ Najlepší liek na vraždu je oxasepam ”

Náhrada nemajetkovej ujmy – 100 000 Kč.

ARGUMENTY ÚSTAVNÉHO SÚDU ČR

- × „...tlač má nielen povinnosť šíriť informácie a myšlienky týkajúce sa činnosti justície ako základné inštitúcie demokratickej spoločnosti, musia však na druhej strane rešpektovať osobitné postavenie, ktoré má justícia ako garant hodnôt právneho štátu. Preto je nevyhnutné vážiť vždy veľmi starostlivo primeranosť použitých výrazov a prostriedkov.“
- × ÚS ČR IV. ÚS 154/97

NÁLEZ ÚS SR - II. ÚS 261/06

- × „Potreba vymedzenia a miery prípadnej kritiky u sudcu ako verejne činnnej osoby je ďaleko intenzívnejšia ako u iných verejne činných osôb vzhľadom na jeho špecifické postavenie v systéme orgánov verejnej moci, ktoré je do istej miery odlišné od iných verejne činných osôb, najmä preto, že sudca pri výkone súdnej moci zasahuje významným spôsobom do právneho postavenia fyzických osôb a právnických osôb, zakladá ich práva a určuje povinnosti.“

NÁLEZ ÚS SR - III. ÚS 83/01

- × „Prezumpciu neviny porušujú výroky orgánov činných v trestnom konaní o obvinenom zverejnené v masmédiách, ktoré vyjadrujú názor, že tento je vinný, pričom jeho vinu ešte nevyslovil právoplatným odsudzujúcim rozsudkom súd. Prezumpciu neviny neporušujú také výroky, ktoré len vyjadrujú stav podozrenia zo spáchania trestného činu.“

TÉZY NA ZAMYSLENIE

- × Rozdiel medzi trestnoprávnou a občianskoprávnou zodpovednosťou
- × Sloboda prejavu ≠ právo prístupu k informačným prostriedkom
- × Stratégia vedenia sporu o ochrane osobnosti
- × Súdne rozhodnutie nevráti česť a dôstojnosť
- × Rýchlosť konania

PRÁVO NA SÚKROMIE

- ✘ Za bezprávie považovali L. Brandeis a S. Warren také konanie, ktorým sa do súkromia človeka zasahuje z komerčných dôvodov v záujme uspokojenia túžby po senzácii, preto, aby sa vyhovel nevyberanému vkusu verejnosti.

Harvard Law Review, 1890

BULVÁR V SÚKROMÍ

UZNESENIE NS SR - 3 Cdo 137/2008

- ✦ „Právo na súkromie spočíva v práve fyzickej osoby samostatne sa rozhodnúť podľa vlastného uváženia, či a v akom rozsahu majú byť skutočnosti z jej súkromného života sprístupnené iným alebo zverejnené. O porušenie práva na ochranu súkromia ide nielen v prípade neoprávneného získavania vedomostí a poznatkov o súkromí fyzickej osoby, ale aj v prípade neoprávneného rozširovania týchto poznatkov a vedomostí.“

ROZSUDOK NS ČR - 30 Cdo 1873/2006

- ✦ „ Je nepopierateľným právom fyzickej osoby slobodne sa rozhodnúť, či jej zákonom chránených osobnostných hodnôt (tu podobizne) bude využité napríklad pre komerčné, reklamné, resp. podobné účely, teda nad rámec zákonnej licencie stanovené v § 12 ods. 2 a 3 OZ. Bez súhlasu tejto osoby ide spravidla o zásah proti jej chránenej osobnostnej sfére so všetkými atribútmi závažnosti, následne väčšinou odôvodňujúcimi aj prisúdenie satisfakcie podľa ustanovenia § 13 ods. 2 OZ. „